Ethic & Legal Issues in People with Dementia

พว. วิภาวี ปุสวิโร
ฝ่ายการพยาบาล โรงพยาบาลรามาธิบดี
คณะแพทยศาสตร์โรงพยาบาลรามาธิบดี มหาวิทยาลัยมหิดล

กฎหมายและสิทธิประโยชน์
กับ
การดูแลผู้ที่มีภาวะสมองเสื่อม

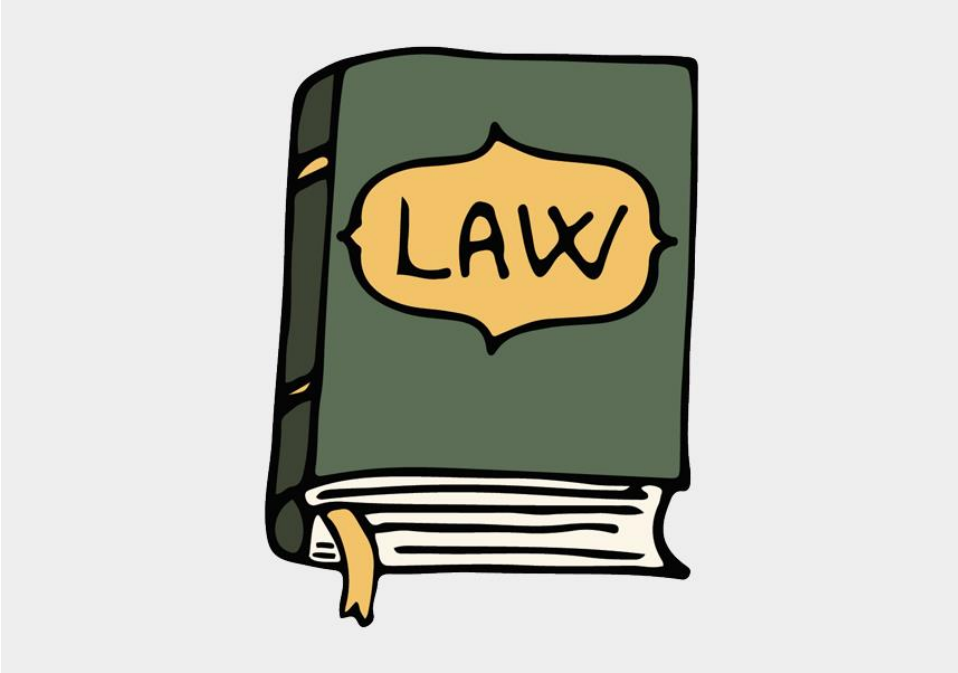

ทำไมเราต้องทราบเรื่องกฎหมายและสิทธิต่าง ๆ

- การดูแลรักษาผู้ที่มีภาวะสมองเสื่อม ⟶ ตัวผู้ป่วย ทีมบุคลากรทางการแพทย์และญาติหรือผู้ดูแล
- กฎหมายเป็นบรรทัดฐานทางสังคมอย่างหนึ่ง ซึ่งเป็นกฎเกณฑ์ที่ใช้บังคับความประพฤติของสมาชิกในสังคมให้เป็นไปในทำนองเดียวกัน ทำให้สังคมมีระเบียบ วินัย และสงบเรียบร้อย
- เพื่อให้การทำนิติกรรมต่างๆ เป็นไปอย่างชอบธรรม และมีผลบังคับใช้ถูกต้องตามกฎหมาย
- เพื่อป้องกันข้อผิดพลาด หรือปัญหาที่จะตามมาในภายหลัง
- เพื่อช่วยคุ้มครองทรัพย์สินของผู้ป่วย ไม่ให้ถูกเอารัดเอาเปรียบจากบุคคลอื่นได้
- เพื่อป้องกันความเสียหายจากการไม่ทำนิติกรรม ทั้งต่อผู้ป่วยเองและต่อผู้อื่นด้วย
- เพื่อรักษาผลประโยชน์อันพึงได้ของผู้ป่วยและญาติผู้ดูแล

ทำไมเรื่องนี้จึงถูกมองข้าม

- สาเหตุหลักก็คือกฎหมายมักใช้ภาษาที่เข้าใจยากและแม้จะเป็นเรื่องที่อยู่ใกล้ตัวแต่หาความชัดเจนได้ยาก
- ความยุ่งยากและความเหน็ดเหนื่อยจากการดูแลผู้ที่มีภาวะโรคสมองเสื่อม

แต่อย่างไรก็ตามการทำกิจกรรมบางอย่างอาจมีปัจจัยด้านกฎหมายมาเกี่ยวข้อง

ปัญหาที่พบได้บ่อย

- เรื่องการทำธุรกรรมต่างๆ การทำนิติกรรม การจัดการทรัพย์สิน
- การตัดสินใจในการรักษา และการดูแลผู้ที่มีภาวะสมองเสื่อม
- การไม่ทราบสิทธิประโยชน์ต่างๆ

สิ่งที่ควรทราบ

สิทธิผู้พิการ

สิทธิและสวัสดิการผู้สูงอายุ

ข้อมูลจาก social

- มีผู้ใช้ social รายหนึ่งให้ข้อมูลว่า

ย่าของเธอ ไม่ยอมเซ็นรับรองเอกสาร ให้เธอที่เป็นหลานเป็นผู้อนุบาลพ่อที่มีภาวะสมองเสื่อม ตอนนี้อยู่ในภาวะนอนติดเตียง และแม่ไม่สามารถถอนเงินในบัญชีของพ่อเพื่อไปจ่ายค่ารักษาพยาบาลที่ค้างอยู่ รวมถึงค่า Nursing home ได้

ในเคสนี้เราแยกได้ 2 ประเด็น

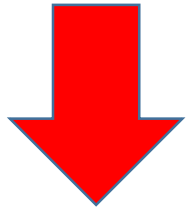

- การเป็นผู้อนุบาล/ ผู้พิทักษ์
- การทำนิติกรรม การจัดการทรัพย์สินของตนเองในขณะที่ยังมีชีวิตอยู่

การเป็นผู้อนุบาล

- การแต่งตั้งผู้พิทักษ์ ผู้อนุบาล :

จะได้รับการแต่งตั้งก็ต่อเมื่อบุคคลนั้นตกเป็นผู้เสมือนไร้ความสามารถหรือผู้ไร้ความสามารถ

ผู้เสมือนไร้ความสามารถนั้น ยังสามารถทำนิติกรรมต่างๆ ได้ ซึ่งรวมถึงการทำพินัยกรรมก็จะมีผลสมบูรณ์ตามกฎหมาย แต่จะมีนิติกรรมบางประเภท เช่น การนำทรัพย์สินไปลงทุน กู้ยืมเงิน หรือการรับการให้โดยมีเงื่อนไข ซึ่งส่วนใหญ่จะเป็นการจัดการทรัพย์สินเงินทอง โดยนิติกรรมเหล่านั้นจะต้องได้รับความยินยอมจากผู้พิทักษ์ก่อน จึงจะทำการได้หรือต้องมีคำสั่งศาลให้ผู้พิทักษ์มีอำนาจกระทำการนั้นแทน

การทำนิติกรรมของผู้ไร้ความสามารถหากกระทำไปก็อาจจะมีผลเป็นโมฆียะ ซึ่งนิติกรรมนั้นอาจจะถูกบอกล้างหรือการให้สัตยาบันได้โดยผู้อนุบาล ดังนั้น การทำนิติกรรมต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นการทำพินัยกรรมหรือโดยการทำสัญญาอื่นๆ จะต้องกระทำโดยผู้อนุบาลเท่านั้น

ใครที่ยื่นคำร้องและเป็นผู้อนุบาล/ผู้พิทักษ์ได้บ้าง

ใครร้องขอได้บ้าง

- ผู้ที่จะดูแลผู้ที่มีภาวะสมองเสื่อม ได้แก่ คู่สมรส ,บิดา ,มารดา ,บุตร หรือ ญาติ
- พนักงานอัยการ

ยื่นคำร้องที่ไหน

- การยื่นคำร้องขอให้ผู้ที่มีภาวะสมองเสื่อมเป็นคนไร้ความสามารถและตั้งผู้อนุบาล/ผู้พิทักษ์นั้น ให้ยื่นต่อศาลคดีเยาวชนและครอบครัวที่ผู้ที่มีภาวะสมองเสื่อมหรือผู้ร้องมีภูมิลำเนาอยู่

หากมีผู้มีสิทธิในการร้องขอเป็นผู้อนุบาลได้หลายคน ต้องมีหนังสือแสดงความยินยอมของญาติที่มีสิทธิคนอื่น ว่ายินยอมให้ผู้ที่จะร้องขอเป็นผู้อนุบาลหรือไม่

เอกสารที่ต้องใช้

- ทะเบียนบ้าน
- บัตรประจำตัวประชาชน
- สูติบัตร
- ใบสำคัญการสมรส
- ใบรับรองแพทย์
- อื่นๆที่เกี่ยวข้องกับคดี

การจัดการทรัพย์สิน

- หากต้องการนำเงินในบัญชีตนเองมาใช้เพื่อการดูแลรักษา ต้องทำอย่างไร ในกรณีที่ยังไม่ได้ยื่นคำร้องเป็นผู้พิทักษ์หรือผู้อนุบาล

→ ขึ้นอยู่ตามระเบียบของแต่ละธนาคาร

-บางแห่งสามารถนำใบรับรองแพทย์ ใบเสร็จค่ารักษา เอกสารของผู้ป่วย สมุดบัญชีมายื่นเพื่อสามารถเบิกถอนเงินตามจำนวนดังกล่าวได้

-บางแห่งอาจต้องมีเจ้าหน้าที่ของธนาคารไปพบผู้ป่วยและญาติ เพื่อประเมิน ประกอบกับใบรับรองแพทย์ ใบเสร็จค่ารักษา เอกสารของผู้ป่วย สมุดบัญชีมายื่นเพื่อสามารถเบิกถอนเงินตามจำนวนดังกล่าวได้

การจัดการทรัพย์สินและนิติกรรมของผู้ที่มีภาวะสมองเสื่อม

ระยะของภาวะสมองเสื่อมที่สามารถประเมินได้

- 1. ผู้ป่วยอยู่ในสภาพไม่รู้สึกตัว และช่วยเหลือตนเองไม่ได้แล้ว หรืออยู่ในภาวะติดเตียง (severe)
- 2. ผู้ป่วยยังรู้สึกตัว และยังทำกิจวัตรประจำวันพื้นฐานได้บ้าง แต่มีสติสัมปชัญญะไม่สมบูรณ์ เนื่องจากโรคสมองเสื่อม และมีการแสดงออกที่ผิดปกติอย่างเด่นชัด (Moderate)
- 3. ผู้ป่วยยังรู้สึกตัว และยังทำกิจวัตรประจำวันพื้นฐานได้พอสมควร แต่มีสติสัมปชัญญะไม่สมบูรณ์ เนื่องจากโรคสมองเสื่อม โดยยังมีการแสดงออกที่ยังไม่ผิดปกติอย่างเด่นชัด (mild-moderate)

- กรณีเช่นนี้แพทย์อาจเข้ามาเกี่ยวข้องในกระบวนการดังกล่าว โดย

- 1. เป็นผู้ประเมินสภาพจิตและสติสัมปชัญญะของผู้ป่วย ว่าอยู่ในสภาพใด
- 2. ให้คำแนะนำในแต่ละกรณีว่าสามารถจัดการอย่างไรได้บ้าง

การจัดการทรัพย์สินและนิติกรรมของผู้ที่มีภาวะสมองเสื่อม

- - กรณีที่มักเป็นปัญหา คือกรณีเกิดความเสียหายต่อทรัพย์สินของผู้ป่วย ในขณะที่ยังไม่มีการร้องเป็นคนไร้ความสามารถ กฎหมายเปิดช่องให้นิติกรรมดังกล่าว ตกเป็นโมฆียะกรรม กล่าวคือ สามารถบอกล้างได้ ภายใต้เงื่อนไขคือ

    1. ผู้ป่วยขณะทำนิติกรรมนั้น มีความผิดปกติทางจิต (ที่สามารถพิสูจน์ได้)

    2. ขณะที่ทำนิติกรรมนั้น อีกฝ่ายรู้อยู่แล้วว่า ผู้ป่วยนั้นมีความบกพร่องทางจิต

    - ประเด็นสำคัญในทางการแพทย์ คือ จะพิสูจน์ได้อย่างไรว่าในขณะทำนิติกรรมนั้น ผู้ป่วยมีความผิดปกติทางจิต เนื่องจากในขณะทำนิติกรรมนั้น ส่วนใหญ่ผู้ป่วยไม่ได้มาตรวจกับแพทย์ ดังนั้น ในขณะที่นิติกรรมเกิดขึ้น จึงมีเพียงแค่ผู้ป่วย และอีกฝ่ายเท่านั้นที่ทราบ

    - ยกเว้นแต่ว่า ผู้ป่วยจะป่วยเป็นโรคทางสมองหรือโรคทางจิตเวชที่มีความรุนแรงถึงขนาด และอาการป่วยมีลักษณะคงที่มาก่อนหน้าที่จะมีการทำนิติกรรม

Case study

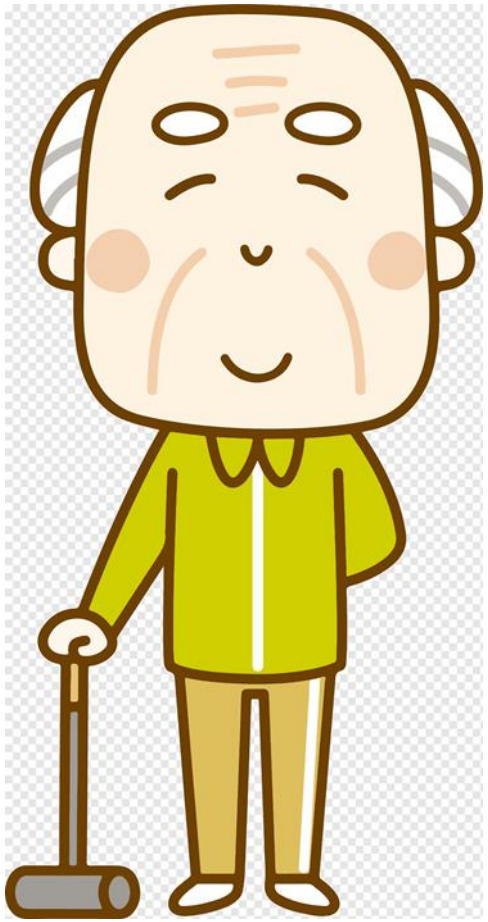

Known case Rt pontine infraction, Vascular Dementia c BPSD, DM, HT, DLP

Marital status: คู่ มีบุตร 5 คน

Education: เรียนจบชั้น ป.6

- BADLs: ทำกิจวัตรประจำวันได้โดยมีญาติคอยดูแลอย่างใกล้ชิด
- IADLs: ไปซื้อของได้เองใกล้ๆบ้าน
- Mood: มีหงุดหงิด พูดคนเดียว สับสนสถานที่บางครั้ง

MoCA= 13/30

Admit 29/4-15/5/2565

CC: ซึมลง 9 วัน PTA

PI: 9 วัน PTA เริ่มรับประทานยา Psychi (Olanzapine, Trazodone, Depakine)

7 วัน PTA เริ่มไม่ค่อยลุกจากเตียง นอนติดเตียงมากขึ้น

3 วัน PTA พูดถามคำตอบคำ มีเกร็งกระตุกเป็นช่วงๆ

1 วัน PTA เริ่มมีไข้ ไม่มีไอ ไม่เจ็บคอ ไม่ได้สังเกตเรื่องสีปัสสาวะ

10 ชั่วโมง PTA เริ่มมีเกร็งกระตุกทั้งตัว เป็นน้อยกว่า 1 นาที เป็นถี่ๆ หลับตา

1 ชั่วโมง PTA มีเกร็งกระตุก หายใจเหนื่อยมากขึ้น จึงเรียกนำส่งโรงพยาบาล

Problem list

-Neuroleptic malignant syndrome

-Mixed type Delirium

Case นี้มีประเด็นปัญหาในเรื่องของการจำหน่าย เนื่องจากครอบครัว ญาติผู้ดูแล ค่อนข้างมีความกังวลในการดูแลต่อเนื่อง จากการเปลี่ยนแปลงความสามารถในเรื่อง BADLs รวมถึงปัญหาเรื่อง Financial

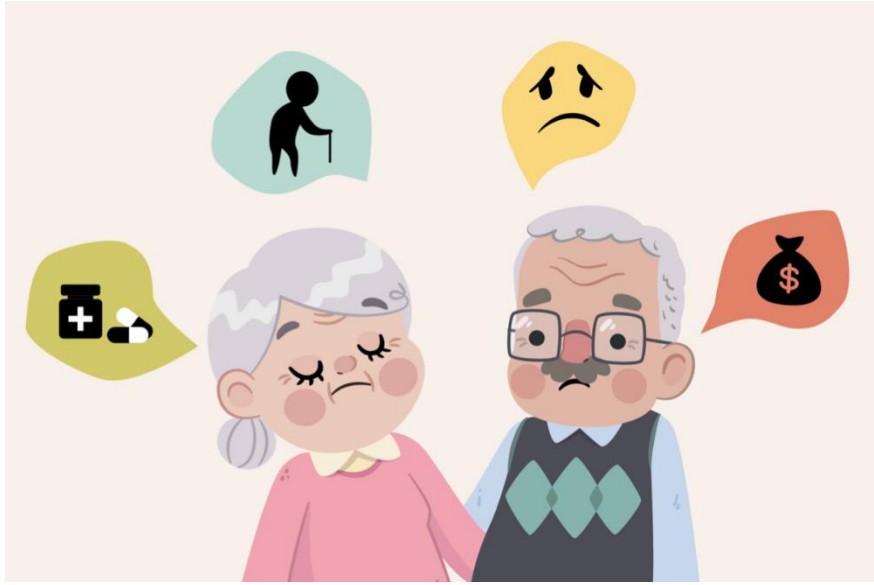

care plan for dementia

- A • ADL
- B • BPSD
- C • Cognition
- D • Drug
- E • Environment
- F • Family&caregiver
- G • goal
- H • Health
- I • Legal
- M • Money
- N • Network

สิทธิต่าง ๆ ที่ญาติผู้ดูแลผู้ที่มีภาวะสมองเสื่อมควรทราบ

- สิทธิและสวัสดิการผู้สูงอายุ
- สิทธิเกี่ยวกับผู้พิการ
- สิทธิในการลดหย่อนภาษี

สิทธิเกี่ยวกับผู้พิการ

สิทธิผู้พิการตามกฎหมาย

- สิทธิผู้พิการ ตามพระราชบัญญัติส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ พ.ศ. 2550 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2556 มีสิทธิที่ควรทราบได้แก่

สิทธิการได้รับเบี้ยยังชีพผู้พิการ ซึ่งสิทธินี้จะต้องมีการดำเนินการคือ

- เข้ารับการตรวจจากแพทย์เพื่อประเมินความพิการ 7 ประเภทที่กฎหมายกำหนด
- แพทย์ออกใบรับรองความพิการให้กับผู้ป่วย
- ผู้ป่วยหรือญาตินำใบรับรองความพิการดังกล่าว พร้อมหลักฐานอื่น ได้แก่ บัตรประจำตัวประชาชนและทะเบียนบ้านทั้งของผู้พิการและผู้ดูแล ไปลงทะเบียนผู้พิการ ที่สำนักงานเขต, สำนักงานเทศบาล หรือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

กรมส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ
https://dep.go.th/index.php?option=com_content&view=article&id=15:register-disabled-person-id-card&catid=9&Itemid=160&lang=th

สิทธิผู้พิการตามกฎหมาย (ต่อ)

สำหรับผู้ป่วยภาวะสมองเสื่อม อาจมีลักษณะที่เข้าข่ายความพิการหลายประการ ได้แก่

- 1. ความพิการทางการสื่อความหมาย (ประเภทที่ 2)
- 2. ความพิการทางการเคลื่อนไหวหรือทางร่างกาย
- 3. ความพิการทางจิตใจหรือพฤติกรรม

- โดยผู้ป่วย 1 คน สามารถมีความพิการได้หลายประการ ดังนั้นแพทย์สามารถลงความเห็นเกี่ยวกับความพิการได้หลายประการได้ในผู้ป่วยคนเดียวกัน

- ในกรณีที่มีความพิการทางการเคลื่อนไหวหรือทางร่างกาย เช่น ผู้ป่วยติดเตียง การไปขึ้นทะเบียนบางแห่ง อาจให้ญาติถ่ายวีดีโอของผู้ป่วยความยาวประมาณ 5 นาทีประกอบด้วย

- ผู้พิการจะได้รับสมุดประจำตัวผู้พิการ และได้รับเบี้ยยังชีพผู้พิการ (800 บาทต่อเดือน)

กรมส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ
https://dep.go.th/index.php?option=com_content&view=article&id=15:register-disabled-person-id-card&catid=9&Itemid=160&lang=th

เอกสารรับรองความพิการ โดยพิจารณาจากความบกพร่องตามคู่มือวินิจฉัยและตรวจประเมินความพิการ ตามประกาศกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์

ผู้ประเมินกรุณากรอกข้อมูลให้ครบถ้วน ชื่อสถานพยาบาล..... วัน..... เดือน..... พ.ศ.....

ข้าพเจ้า นพ./พญ. .....ใบอนุญาตประกอบวิชาชีพเวชกรรม เลขที่ .....

ได้ประเมิน ด.ช./ด.ญ./นาย/นาง/น.ส. ..... เลขประจำตัวประชาชน .....

ประเภทความบกพร่อง	หัวข้อพิจารณา	ผลการประเมิน		ระบุรายละเอียดลักษณะความบกพร่อง/พิการ	การเกิดความบกพร่อง/พิการ	สาเหตุความบกพร่อง/พิการ
		ไม่บกพร่อง	บกพร่อง			
1.ทางการเห็น (ประเมินจากข้างที่ดีกว่า) *ข้างเดียวไม่พิการ	- การเห็นของสายตา * น้อยกว่า 6/18 หรือ 20/70 ลงไป - ลานสายตา *แคบกว่า 30 องศา			⌊ ซ้าย..... ⌋ขวา..... ⌊ซ้าย..... ⌋ขวา.....	( ) ตั้งแต่เกิด ( ) ภายหลัง จำนวน.....ปี.....เดือน	( ) พันธุกรรม ( ) โรคติดเชื้อ ( ) อุบัติเหตุ ( ) โรคอื่นๆ ระบุ..... ( ) ไม่ทราบสาเหตุ
2.ทางการได้ยินหรือสื่อความหมาย (ประเมินจากข้างที่ดีกว่า) *ข้างเดียวไม่พิการ	- การได้ยินเสียง *พิจารณาตามคู่มือวินิจฉัยฯ - การเข้าใจภาษาพูด - การใช้ภาษาพูด			( ) หูหนวก.....ข้าง ☐ซ้าย ☐ขวา ( ) หูตึง☐ซ้าย.....dB☐ขวา.....dB ( ) สื่อความหมาย	( ) ตั้งแต่เกิด ( ) ภายหลัง จำนวน.....ปี.....เดือน	( ) พันธุกรรม ( ) โรคติดเชื้อ ( ) อุบัติเหตุ ( ) โรคอื่นๆ ระบุ..... ( ) ไม่ทราบสาเหตุ
3.ทางการเคลื่อนไหวหรือทางร่างกาย (ประเมินจากข้างที่บกพร่อง)	- การเคลื่อนไหว มือ แขน ขา หรือเท้า ลักษณะทั่วไปของร่างกาย *พิจารณาตามคู่มือวินิจฉัยฯ			( ) การเคลื่อนไหว ( ) ขาด ระบุ..... ( ) อ่อนแรง ระบุ..... ( ) อื่นๆ ระบุ..... ( ) ร่างกาย ระบุ.....	( ) ตั้งแต่เกิด ( ) ภายหลัง จำนวน.....ปี.....เดือน	( ) พันธุกรรม ( ) โรคติดเชื้อ ( ) อุบัติเหตุ ( ) โรคอื่นๆ ระบุ..... ( ) โรคหลอดเลือดสมอง ( ) ไม่ทราบสาเหตุ
4.ทางจิตใจหรือพฤติกรรม	- สภาวะทางจิต/พฤติกรรม หรือพิจารณาตามคู่มือวินิจฉัยฯ			ระบุ.....	( ) ตั้งแต่เกิด ( ) ภายหลัง จำนวน.....ปี.....เดือน	( ) พันธุกรรม ( ) โรคติดเชื้อ ( ) อุบัติเหตุ ( ) โรคอื่นๆ ระบุ..... ( ) ไม่ทราบสาเหตุ
5.ทางสติปัญญา	- ภาวะบกพร่องทางสติปัญญา หรือพิจารณาตามคู่มือวินิจฉัยฯ			( ) พัฒนาการ ..... ( ) สติปัญญา	( ) ตั้งแต่เกิด ( ) ภายหลัง จำนวน.....ปี.....เดือน	( ) พันธุกรรม ( ) โรคติดเชื้อ ( ) อุบัติเหตุ ( ) โรคอื่นๆ ระบุ..... ( ) ไม่ทราบสาเหตุ
6.ทางการเรียนรู้	- ทักษะการเรียนรู้บกพร่อง หรือพิจารณาตามคู่มือวินิจฉัยฯ			ระบุ.....	( ) ตั้งแต่เกิด ( ) ภายหลัง จำนวน.....ปี.....เดือน	( ) พันธุกรรม ( ) โรคติดเชื้อ ( ) อุบัติเหตุ ( ) โรคอื่นๆ ระบุ..... ( ) ไม่ทราบสาเหตุ
7.ออทิสติก	- กลุ่มออทิสติก หรือพิจารณาตามคู่มือวินิจฉัยฯ			ระบุ.....	( ) ตั้งแต่เกิด ( ) ภายหลัง จำนวน.....ปี.....เดือน	( ) พันธุกรรม ( ) โรคติดเชื้อ ( ) อุบัติเหตุ ( ) โรคอื่นๆ ระบุ..... ( ) ไม่ทราบสาเหตุ

*ประเภทความพิการในเอกสารรับรองฉบับนี้ต้องเป็นไปตาม มาตรา 4 แห่งพระราชบัญญัติส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ พ.ศ.2550 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2556 เท่านั้น นายทะเบียนจึงจะพิจารณาออกบัตรประจำตัวคนพิการ

สรุปผลการวินิจฉัย โดยพิจารณาจากความบกพร่องตามประกาศกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ เรื่อง ประเภทและหลักเกณฑ์ความพิการ ปรากฏว่าผู้ได้รับการประเมิน

☐ ไม่มีความพิการ / ไม่เข้าเกณฑ์ความพิการ ☐ มีความพิการ ตามประกาศกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ เรื่องประเภทหลักเกณฑ์ความพิการ

ความเห็น ( ) ส่งต่อเจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจออกบัตรประจำตัวคนพิการตามกฎหมาย

( ) ส่งต่อเพื่อฟื้นฟูสมรรถภาพทางการศึกษา ระบุ.....

( ) ส่งต่อเพื่อฟื้นฟูสมรรถภาพทางสังคม ระบุ.....

( ) ส่งต่อเพื่อฟื้นฟูสมรรถภาพทางการแพทย์ ระบุ.....

( ) ส่งต่อเพื่อฟื้นฟูสมรรถภาพทางอาชีพ ระบุ.....

( ) อื่น ๆ ระบุ.....

ลงชื่อ.....แพทย์ผู้วินิจฉัย และตรวจประเมินความพิการ

(.....)

ตำแหน่ง.....

ประทับตรา

สถานพยาบาล

การประเมินระดับความผิดปกติ

ประเภทที่	ระดับที่	หัวข้อพิจารณา	ลักษณะความ พิการ	เกณฑ์ตามกฎกระทรวง	สาเหตุ(ขยายความจากกฎกระทรวง)
3	1 2 3 4 5	ความผิดปกติ หรือความบกพร่องของร่างกายที่ปรากฏให้เห็นชัดแต่ยังสามารถประกอบกิจวัตรประจำวันหลัก ความผิดปกติ หรือความบกพร่องในการเคลื่อนไหวลำตัว มือ แขน หรือขา แต่ยังสามารถประกอบกิจวัตรหลักในชีวิตประจำวันได้ การสูญเสียความสามารถในการเคลื่อนไหว มือ แขน ลำตัว ซึ่งจำเป็นในการประกอบกิจวัตรหลักในชีวิตประจำวันน้อยกว่าครึ่งตัว หรือ แขน ขา น้อยกว่า 2 ข้าง การสูญเสียความสามารถในการเคลื่อนไหว มือ แขน ลำตัว ซึ่งจำเป็นในการประกอบกิจวัตรหลักในชีวิต ประจำวัน ครึ่งตัว หรือ แขน ขา เพียง 2 ข้าง การสูญเสียความสามารถในการเคลื่อนไหว มือ แขน ลำตัว ซึ่งจำเป็นในการประกอบกิจวัตรหลักในชีวิต ประจำวัน มากกว่าครึ่งตัว หรือ แขน ขา มากกว่า 2 ข้าง	ความผิดปกติของ ศีรษะ / ใบหน้า คอ หลัง ลำตัว มือ ขา เท้า แขนขาขาด เหนือศอก / ใต้ศอก เหนือเข่า / ใต้เข่า ขาขาด มือขาด นิ้วขาด อัมพาต / อ่อนแรง อัมพาตทั้งตัว อัมพาตครึ่งท่อนล่าง อัมพาตครึ่งซีก อัมพาตของ แขนและขา โรคเรื้อรัง เช่น กลุ่มอาการปวด / โรคข้อ โรคหัวใจ โรคปอด	1. คนพิการทางกายหรือการเคลื่อนไหว ได้แก่ (ก) คนที่มีความผิดปกติ หรือความบกพร่องของร่างกายที่เห็นได้อย่างชัดเจน และไม่สามารถประกอบกิจวัตรหลักในชีวิตประจำวันได้ หรือ (ข) คนที่มีการสูญเสียความสามารถในการเคลื่อนไหว มือ แขน ขา หรือลำตัว อันเนื่องมาจากแขน หรือขาขาด อัมพาตหรืออ่อนแรง โรคข้อ หรืออาการปวดเรื้อรัง รวมทั้งโรคเรื้อรังของระบบการทำงานของร่างกายอื่นๆ ที่ทำให้ ไม่สามารถประกอบกิจวัตรหลักในชีวิตประจำวัน หรือดำรงชีวิตในสังคมเยี่ยงคนปกติได้ 2. คนพิการจะมีสิทธิได้รับประโยชน์ต่อเมื่อ สิ้นสุดการ รักษาพยาบาล ตามปกติแล้ว แต่ความผิดปกติหรือความ บกพร่องดังกล่าวยังคงมีอยู่	คนพิการตามกฎหมาย ครอบคลุมผู้ที่มีความผิดปกติระดับที่ 3 ขึ้นไป 1.ความผิดปกติที่รักษาไม่ได้แล้ว สามารถประเมินและให้การวินิจฉัยได้เลย 2.ความผิดปกติที่อาจดีขึ้นได้ ควรผ่านการดูแลที่ถูกต้อง และต่อเนื่องไม่น้อยกว่า 6 เดือน
4	1 2 3 4 5	ผู้ที่ช่วยเหลือตัวเองไม่ได้ และรบกวนความสงบผู้อื่น (0 ถึง 15) ผู้ที่อยู่ตามลำพังไม่ยุ่งกับใคร และช่วยเหลือตัวเองไม่ได้ (มากกว่า 1.5 ถึง 2.5) ผู้ที่ช่วยเหลือตัวเองได้บ้าง และอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้บ้าง (มากกว่า 2.5 ถึง 3.5) ผู้ที่ไม่ต้องพึ่งผู้อื่น ประกอบอาชีพเลี้ยงตัวเองได้ (มากกว่า 3.5 ถึง 4.5) ผู้ที่เลี้ยงตัวเองได้ และช่วยเหลือผู้อื่นได้ (มากกว่า 4.5)	โรคจิต มองผิดปกติ	1. คนพิการทางจิตใจ หรือพฤติกรรม ได้แก่ คนที่มีความผิดปกติ หรือ ความบกพร่องทางจิตใจ หรือสมองในส่วน ของการรับรู้ อารมณ์ ความคิด จนไม่สามารถ ควบคุมพฤติกรรมที่จำเป็นในการดูแลตนเอง หรือ อยู่ร่วมกับผู้อื่น	คนพิการตามกฎหมาย ครอบคลุมผู้ที่มีความผิดปกติ ระดับที่ 1 และ 2
				2. คนพิการจะมีสิทธิได้รับประโยชน์ได้ต่อเมื่อ สิ้นสุดการรักษาพยาบาล ตามปกติแล้ว แต่ความผิดปกติหรือความบกพร่องดังกล่าวยังคงมีอยู่	มีอาการทางจิตมาแล้วอย่างน้อย 2 ปี และได้รับการดูแลรักษาโดยแพทย์อย่างถูกต้องสม่ำเสมออย่างน้อย 6 เดือน
5	1 ความสามารถทางสติปัญญา I.Q. = 80 - 90	ปัญญาทึบ	สมองเสื่อม	1. คนพิการทางปัญญา หรือการเรียนรู้ ได้แก่ คนที่มีความผิดปกติ หรือ ความบกพร่องทางสติปัญญาหรือสมอง จน ไม่สามารถเรียนรู้ด้วยวิธีด้วยวิธีการศึกษาปกติได้	คนพิการตามกฎหมาย ครอบคลุมผู้ที่มีความผิดปกติ ระดับที่ 3 ขึ้นไปและกลุ่ม Learning Disability
	2 ความสามารถทางสติปัญญา I.Q. = 70 - 79	ปัญญาอ่อนคาบเส้น			
	3 ความสามารถทางสติปัญญา I.Q. = 50 - 69	ปัญญาอ่อนระดับน้อย			
	4 ความสามารถทางสติปัญญา I.Q. = 35 - 49	ปัญญาอ่อนระดับปานกลาง		2. คนพิการจะมีสิทธิได้รับประโยชน์ได้ต่อเมื่อ สิ้นสุดการรักษาพยาบาลตามปกติแล้ว แต่ความผิดปกติ หรือความบกพร่องดังกล่าวคงยังมีอยู่	ได้รับการดูแลจากแพทย์อย่างถูกต้อง และต่อเนื่องไม่น้อยกว่า 6 เดือน
	5 ความสามารถทางสติปัญญา I.Q. < 35	ปัญญาอ่อนระดับรุนแรง			
	การเรียนรู้	Learning Disability			

เอกสารรับรองความพิการ ออกตามความในพระราชบัญญัติส่งเสริม และพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ พ.ศ. 2550
สำนักงานส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ ตึกตรุณวิถี ตึกสีชมพู ที่หน่วยจดทะเบียนคนพิการ โทร. 02-3543388 ต่อ 100
เอกสารที่ใช้ประกอบกับเอกสารรับรองความพิการ :

1. รูปถ่ายหน้าตรงขนาด 1" หรือ 2" จำนวน 2 รูป
2. สำเนาทะเบียนบ้าน พร้อมตัวจริง
3. สำเนาบัตรประชาชน หรือสูติบัตร ถ่ายเอกสาร 1 ชุด

กรณีผู้เป็น Down Syndrome ให้ไปขอที่ OPD จิตเวช

เอกสารหลักฐานประกอบการยื่นคำขอมีบัตรประจำตัวคนพิการ

เอกสารหลักฐานของคนพิการ	เอกสารหลักฐานของผู้ดูแลคนพิการ
(1) เอกสารประจำตัวอย่างใดอย่างหนึ่ง ดังนี้ (ก) บัตรประจำตัวประชาชน (ข) บัตรประจำตัวข้าราชการ (ค) สูติบัตรสำหรับบุคคลอายุต่ำกว่าสิบห้าปี (ง) หนังสือรับรองการเกิดตามแบบที่กรมการปกครองกำหนด	(1) บัตรประชาชนของผู้ดูแลคนพิการ (เป็นผู้ซึ่งมีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านเดียวกันกับคนพิการ หรือเป็นผู้ดูแลคนพิการซึ่งคนพิการอาศัยอยู่ด้วยตามความเป็นจริง)
(2) ทะเบียนบ้านของคนพิการ	(2) ทะเบียนบ้านของผู้ดูแลคนพิการ
(3) รูปถ่ายคนพิการ ขนาด 1 นิ้ว ถ่ายมาแล้วไม่เกิน 6 เดือน จำนวน 2 รูป ในกรณีที่คนพิการไม่ได้มายื่นคำขอด้วยตนเอง	
(4) เอกสารรับรองความพิการ	
(5) สภาพความพิการเป็นที่เห็นได้โดยประจักษ์ ให้เจ้าหน้าที่ผู้รับคำขอถ่ายสภาพความพิการไว้เป็นหลักฐาน	

บริการออกบัตรประจำตัวคนพิการ

แผนผังขั้นตอนการให้บริการออกบัตรประจำตัวคนพิการ

ระยะเวลา 20 นาที

รูปแบบบัตรประจำตัวคนพิการ แบบอิเล็กทรอนิกส์

รายละเอียดของบัตรด้านหน้า

๑. สัญลักษณ์สากลของคนพิการ รูปธงชาติไทย
๒. ที่ว่าง สำหรับบาร์โค้ดข้อมูลคนพิการ (แสดง ปี พ.ศ. ที่ออกบัตรครั้งแรก จำนวนครั้งที่ขอรับบริการ ประวัติการรับบริการ เพื่อป้องกันการปลอมแปลง)
๓. ลายพื้น ตราประจำกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์
๔. ตัวอักษร Persons with Disabilities ป้องกันการปลอมแปลงบัตรประจำตัวคนพิการ เมื่อมองจากองศาที่ต่างกันจะเห็นเป็นสีที่ต่างกัน
๕. ที่ว่างสำหรับรูปภาพคนพิการ

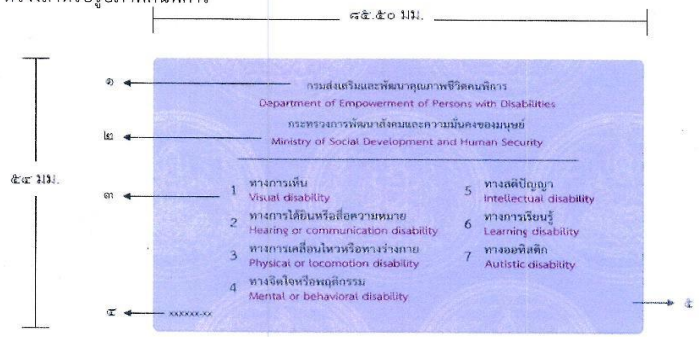

รายละเอียดของบัตรด้านหลัง

๑. ชื่อกรม
๒. ชื่อกระทรวง
๓. ประเภทความพิการ ๗ ประเภท
๔. เลขหมายการผลิต ปีที่จัดพิมพ์
๕. อักษรเบรลล์

(นายสมคิด สมศรี)
อธิบดีกรมส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ

กรมส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ
https://dep.go.th/index.php?option=com_content&view=article&id=15:register-disabled-person-id-card&catid=9&Itemid=160&lang=th

คนพิการจดทะเบียนมีบัตรคนพิการ ได้รับสิทธิอะไรบ้าง ??

กรมส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ
www.dep.go.th
0 2354 3388
webmaster@dep.go.th

1 เบี้ยความพิการ

คนพิการที่มีบัตรประจำตัวคนพิการ จะได้รับเบี้ย 800 บาท/เดือน

2 การกู้ยืมเงินประกอบอาชีพ

คนพิการ อายุ 20 ปี ขึ้นไป/ผู้ดูแลตามกฎหมาย กู้ยืมเงินจากกองทุนฯ คนพิการ ไม่เกิน 120,000 บาท และกู้รายกลุ่มไม่เกิน 1 ล้านบาท
** ผ่อนชำระโดยไม่เสียดอกเบี้ยภายใน 5 ปี***

3 การช่วยเหลือทางกฎหมาย

ให้ความช่วยเหลือทางกฎหมาย และจัดหาทนายความว่าต่าง แก้ต่างให้คนพิการที่มีฐานะยากจน และไม่ได้รับความเป็นธรรม

4 การขจัดการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมต่อคนพิการ

คนพิการที่ได้รับหรือจะได้รับความเสียหายจากการกระทำในลักษณะที่เป็นการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรม มีสิทธิร้องขอต่อคณะกรรมการส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการแห่งชาติ ให้มีคำสั่งเพิกถอนการกระทำหรือห้ามไม่ให้กระทำการนั้นได้

5 บริการล่ามภาษามือไทย

- ใช้บริการทางการแพทย์และการสาธารณสุข
- สมัครงานหรือติดต่อประกอบอาชีพ
- การร้องทุกข์ การกล่าวโทษ หรือเป็นพยานในชั้นศาล
- การเข้าร่วมประชุม สัมมนา หรือการฝึกอบรม ฯลฯ

6 ปรับสภาพที่อยู่อาศัย

การปรับสภาพที่อยู่อาศัย ให้เหมาะสมกับคนพิการ เช่น การปรับห้องน้ำ การติดตั้งราวจับ การปรับสภาพผิวทางเดิน ฯลฯ ในอัตราเหมาจ่ายไม่เกินรายละ 20,000 บาท

7 สิ่งอำนวยความสะดวก

ครม. มติเมื่อ 19 พ.ค. 52 และ 20 พ.ย. 55 ให้หน่วยงานราชการสำรวจและจัดทำสิ่งอำนวยความสะดวกให้คนพิการเข้าถึงได้ ผลักดันการจัดสิ่งอำนวยความสะดวก

8 ผู้ช่วยคนพิการ

ผู้ช่วยคนพิการให้กับคนพิการที่จำเป็นต้องใช้ผู้ช่วย เพื่อให้ประกอบกิจวัตรประจำวัน วันละไม่เกิน 1 ชม. เดือนละไม่ 180 ชม.

9 สิทธิทางอาชีพ

คนพิการเข้ารับการฝึกอาชีพ โดยไม่เสียค่าใช้จ่ายที่ศูนย์พัฒนาศักยภาพและอาชีพคนพิการ และหน่วยงานงานที่เกี่ยวข้อง อาทิ ศูนย์พัฒนาฝีมือแรงงานจังหวัด สถาบันพัฒนาฝีมือแรงงาน เป็นต้น

10 สิทธิทางการศึกษา

มีสิทธิได้รับการศึกษาโดยไม่เสียค่าใช้จ่ายตั้งแต่เริ่มเรียน จนถึงปริญญาตรี และเทคโนโลยีสิ่งอำนวยความสะดวกสื่อบริการความช่วยเหลืออื่นใดทางการศึกษา

11 ลดหย่อนค่าขนส่งสาธารณะ

การลดหย่อนค่าโดยสาร ดังนี้

1. รถไฟฟ้า BTS ขึ้นฟรีทุกสถานี
2. รถไฟฟ้า MRT ขึ้นฟรีทุกสถานี
3. แอร์พอร์ตเรลลิงก์ ขึ้นฟรีเฉพาะสายสีน้ำเงิน (City line)
4. การบินไทย ลด 50% /ผู้ดูแลคนพิการ 1 คน ลด 25% ลดเฉพาะในประเทศ
5. รถ ขสมก. และรถร่วมบริการของ ขสมก. ทุกประเภท ลดค่าโดยสาร 50%
6. บขส. ลดค่าโดยสาร 50% (ไม่รวมค่าธรรมเนียม)
7. เรือโดยสาร ได้แก่ เรือด่วนเจ้าพระยา เรือในคลองแสนแสบ และเรือข้ามฟากขึ้นฟรีได้
8. รถไฟ ลดค่าโดยสาร 50%

12 สิทธิทางการแพทย์

สิทธิหลักประกันสุขภาพถ้วนหน้า (ท.74) 26 รายการ

- การตรวจวินิจฉัย
- การตรวจทางห้องปฏิบัติการ
- การตรวจด้วยวิธีพิเศษอื่นตามสิทธิ
- การแนะแนวให้คำปรึกษา
- บริการเป็นรายกรณี เช่น การให้ยา เวชภัณฑ์ การศัลยกรรม กายภาพบำบัด ฯลฯ

กรมส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ ณ 19 พ.ย. 62

สิทธิ์ในการลดหย่อนภาษี

- **หลักเกณฑ์การหักลดหย่อนค่าอุปการะเลี้ยงดูคนพิการ/ทุพพลภาพ**
  - การหักลดหย่อนค่าอุปการะเลี้ยงดูคนพิการหรือคนทุพพลภาพ คนละ 60,000 บาท สำหรับเงินได้พึงประเมิน ตั้งแต่ปีภาษี 2552 เป็นต้นไป ตามมาตรา 47(1)(ฎ) แห่งประมวลรัษฎากร ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลรัษฎากร (ฉบับที่ 37) พ.ศ.2552 ประกอบกับประกาศอธิบดีฯ ภาษีเงินได้ (ฉบับที่ 182) ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยประกาศอธิบดีฯ ภาษีเงินได้ (ฉบับที่ 184) และ (ฉบับที่ 193) และ (ฉบับที่ 242) มีหลักเกณฑ์ดังนี้

กรมสรรพากร: https://www.rd.go.th/60057.html

สิทธิในการลดหย่อนภาษี (ต่อ)

- 1. ผู้มีสิทธิหักลดหย่อน ได้แก่ ผู้มีเงินได้ที่อุปการะเลี้ยงดูคนพิการหรือคนทุพพลภาพ ดังนี้

(1) บิดามารดาของผู้มีเงินได้

(2) บิดามารดาของสามีหรือภริยาของผู้มีเงินได้

(3) สามีหรือภริยา ของผู้มีเงินได้

(4) บุตรชอบด้วยกฎหมายหรือบุตรบุญธรรมของผู้มีเงินได้ (บุตรบุญธรรมให้หักในฐานะบุตรบุญธรรมได้ฐานะเดียว)

(5) บุตรชอบด้วยกฎหมายของสามีหรือภริยาของผู้มีเงินได้

(6) บุคคลอื่นนอกจาก (1)-(5) ซึ่งเป็นคนพิการที่ผู้มีเงินได้เป็นผู้ดูแลตามกฎหมายว่าด้วยการส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ หรือซึ่งเป็นคนทุพพลภาพและอยู่ในความอุปการะเลี้ยงดูของผู้มีเงินได้ จำนวน 1 คน

กรมสรรพากร: https://www.rd.go.th/60057.html

สิทธิในการลดหย่อนภาษี (ต่อ)

- 2. คนพิการหรือคนทุพพลภาพที่ผู้มีเงินได้ใช้สิทธิหักลดหย่อน ต้องเป็นไปตามหลักเกณฑ์ดังนี้

(1) มีเงินได้พึงประเมิน ไม่เกิน 30,000 บาท ในปีที่ผู้มีเงินได้ใช้สิทธิหักลดหย่อน โดยไม่รวมเงินได้พึงประเมินที่ได้รับยกเว้น ตามมาตรา 42 แห่งประมวลรัษฎากร

(2) กรณีคนพิการ ต้องมีบัตรประจำตัวคนพิการตามกฎหมายว่าด้วยการส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ

(3) มีเลขประจำตัวประชาชนตามกฎหมายว่าด้วยทะเบียนราษฎร

กรมสรรพากร: https://www.rd.go.th/60057.html

สิทธิในการลดหย่อนภาษี (ต่อ)

- 3. ผู้มีเงินได้สามารถใช้สิทธิหักลดหย่อนได้ ดังนี้

(1) มีชื่อผู้มีเงินได้เป็นผู้ดูแลคนพิการในบัตรประจำตัวคนพิการตามกฎหมายว่าด้วยการส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ

กรณีมีการเปลี่ยนแปลงผู้ดูแลคนพิการในระหว่างปีภาษีให้ผู้มีเงินได้ซึ่งเป็นผู้มีชื่อเป็นผู้ดูแลคนพิการในบัตรประจำตัวคนพิการตามกฎหมายว่าด้วยการส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการคนสุดท้ายในปีภาษีนั้นเป็นผู้มีสิทธิหักลดหย่อน

(2) กรณีเป็นทั้งคนพิการ และเป็นคนทุพพลภาพ ให้ผู้มีเงินได้หักลดหย่อนได้ในฐานะคนพิการเพียงฐานะเดียว

(3) ให้หักได้ตลอดปีภาษี ไม่ว่ากรณีที่จะหักได้นั้นจะมีอยู่ตลอดปีภาษีหรือไม่

(4) กรณีผู้มีเงินได้มิได้เป็นผู้อยู่ในไทย ให้หักลดหย่อนได้เฉพาะคนพิการหรือคนทุพพลภาพที่เป็นผู้อยู่ในไทย

(5) กรณีผู้มีเงินได้หลายคน มีชื่อเป็นผู้ดูแลคนพิการในบัตรประจำตัวคนพิการ ให้ตกลงกันและทำเป็นหนังสือลงลายมือชื่อเพื่อยินยอมให้ผู้มีเงินได้คนหนึ่งคนใดเป็นผู้ใช้สิทธิหักลดหย่อนค่าอุปการะเลี้ยงดู

กรมสรรพากร: https://www.rd.go.th/60057.html

(6) กรณีสามีภริยาต่างฝ่ายต่างมีเงินได้ ให้ฝ่ายที่มีชื่อเป็นผู้ดูแลคนพิการในบัตรประจำตัวคนพิการเป็นผู้ใช้สิทธิหักลดหย่อนค่าอุปการะเลี้ยงดู สำหรับบุตรซึ่งเป็นคนพิการหรือคนทุพพลภาพนั้น

(7) กรณีผู้มีเงินได้ซึ่งมีเงินได้ฝ่ายเดียว โดยคู่สมรสซึ่งไม่มีเงินได้เป็นผู้ดูแลและมีชื่อเป็นผู้ดูแลบุตรชอบด้วยกฎหมายในบัตรประจำตัวคนพิการแต่เพียงผู้เดียว ให้ผู้มีเงินได้มีสิทธิหักลดหย่อนบุตรชอบด้วยกฎหมายซึ่งเป็นคนพิการนั้นได้

(8) ผู้มีเงินได้ต้องมีหนังสือรับรองการหักลดหย่อน ดังนี้

- กรณีหักลดหย่อนคนพิการ ต้องมีหนังสือรับรองการหักลดหย่อนค่าอุปการะเลี้ยงดูคนพิการหรือคนทุพพลภาพ (แบบ ล.ย.04)

แบบ ล.ย.04

ล.ย.04

หนังสือรับรองการหักลดหย่อนค่าอุปการะเลี้ยงดูคนพิการหรือคนทุพพลภาพ

ตามประกาศอธิบดีกรมสรรพากรเกี่ยวกับภาษีเงินได้ (ฉบับที่ 182)

1. ข้าพเจ้า (ชื่อ - ชื่อสกุล ผู้มีเงินได้).....
ที่อยู่.....

เลขประจำตัวผู้เสียภาษีอากร

เป็นผู้อุปการะเลี้ยงดูบุคคลตาม 1.1 และ/หรือ 1.2 และเป็นผู้ใช้สิทธิหักลดหย่อนค่าอุปการะเลี้ยงดูในการยื่นแบบแสดงรายการภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาประจำปี พ.ศ.....

1.1 คนพิการที่มีบัตรประจำตัวคนพิการตามกฎหมายว่าด้วยการส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ มีรายได้ไม่เกิน 30,000 บาท และระบุชื่อผู้มีเงินได้ เป็นผู้ดูแลในบัตรประจำตัวคนพิการฯ (ถ้ามีมากกว่านี้ให้กรอก ล.ย.04 เพิ่ม)

(1) (ชื่อ - ชื่อสกุล คนพิการ).....เลขประจำตัวประชาชน
ความเกี่ยวข้องกับผู้มีเงินได้ *

(2) (ชื่อ - ชื่อสกุล คนพิการ).....เลขประจำตัวประชาชน
ความเกี่ยวข้องกับผู้มีเงินได้ *

1.2 คนทุพพลภาพที่มีผู้มีเงินได้จะใช้สิทธิหักลดหย่อนได้
- ต้องเป็นผู้ทุพพลภาพมาแล้วไม่น้อยกว่า 180 วัน
- มีใบรับรองแพทย์ที่ออกในปีภาษีที่ขอใช้สิทธิหักลดหย่อน
- มีหนังสือรับรองการเป็นผู้อุปการะเลี้ยงดูคนทุพพลภาพ (ล.ย.04-1)

(1) (ชื่อ - ชื่อสกุล คนทุพพลภาพ).....เลขประจำตัวประชาชน
ความเกี่ยวข้องกับผู้มีเงินได้ *

(2) (ชื่อ - ชื่อสกุล คนทุพพลภาพ).....เลขประจำตัวประชาชน
ความเกี่ยวข้องกับผู้มีเงินได้ *

2. ข้าพเจ้าได้อุปการะเลี้ยงดูคนพิการหรือคนทุพพลภาพ ตาม 1.1 และ/หรือ 1.2 รวม.....คน หักลดหย่อนคนละ 60,000 บาท
รวมหักค่าลดหย่อนทั้งสิ้น .....บาท *(ยกไปกรอกในแบบ ภ.ง.ด.90 ข้อ 9 5. หรือ แบบ ภ.ง.ด.91 ค 5.)*

ขอรับรองว่ารายการที่แสดงไว้ข้างต้นเป็นความจริงทุกประการ

ลงชื่อ.....ผู้มีเงินได้ที่ใช้สิทธิหักลดหย่อนฯ
.....
(วันเดือนปีที่รับรอง)

หมายเหตุ * ให้ใส่เครื่องหมาย X ทับหมายเลขสถานะของคนพิการหรือคนทุพพลภาพ

1 สามี/ภริยาของผู้มีเงินได้	4 บิดาของสามี/ภริยาของผู้มีเงินได้	7 บุตรชอบด้วยกฎหมายของสามี/ภริยาของผู้มีเงินได้
2 บิดาของผู้มีเงินได้	5 มารดาของสามี/ภริยาผู้มีเงินได้	8 บุตรบุญธรรมของผู้มีเงินได้
3 มารดาของผู้มีเงินได้	6 บุตรชอบด้วยกฎหมายของผู้มีเงินได้	9 บุคคลอื่นที่ผู้มีเงินได้อุปการะเลี้ยงดู

สิทธิในการลดหย่อนภาษี (ต่อ)

- 4. เอกสารหลักฐานที่ผู้มีเงินได้ต้องแนบพร้อมแบบแสดงรายการภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา เพื่อใช้สิทธิลดหย่อน มีดังนี้

กรณีหักลดหย่อนคนพิการ

(1) หนังสือรับรองการหักลดหย่อนค่าอุปการะเลี้ยงดูคนพิการหรือคนทุพพลภาพ (แบบ ล.ย.04)

(2) ภาพถ่ายบัตรประจำตัวคนพิการตามกฎหมายว่าด้วยการส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการของบุคคลที่ผู้มีเงินได้จะใช้สิทธิหักลดหย่อน พร้อมทั้งภาพถ่ายบัตรประจำตัวคนพิการดังกล่าวในส่วนที่แสดงว่าผู้มีเงินได้เป็นผู้ดูแลคนพิการตามกฎหมายว่าด้วยการส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ

สรรพากร Call Center : 1161

กรมสรรพากร: https://www.rd.go.th/60057.html

สิทธิเกี่ยวกับผู้สูงอายุ

- ผู้สูงอายุมีสิทธิได้รับการคุ้มครอง การส่งเสริม และการสนับสนุนในด้านต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

1. ด้านการแพทย์และสาธารณสุข ช่องทางด่วน
2. ด้านการศึกษา การศาสนา และข้อมูลข่าวสาร เรียนรู้ตลอดชีวิต โดย ก.ศ.น. กระทรวงศึกษา
3. ด้านการประกอบอาชีพ ฝึกอาชีพที่เหมาะสม ข้อมูลสมัครงาน หลักสูตรอบรม สำนักจัดหางาน กระทรวงแรงงาน
4. ด้านการพัฒนาตนเอง การมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางสังคม การรวมกลุ่มในลักษณะเครือข่าย/ชุมชน
5. ด้านการอำนวยความสะดวกและความปลอดภัยในอาคาร สถานที่ ยานพาหนะ บริการสาธารณะอื่น
6. ด้านการลดหย่อนค่าโดยสาร และการอำนวยความสะดวกในการเดินทางการรถไฟแห่งประเทศไทย ลดหย่อนค่าโดยสาร 50% ขสมก, เรือโดยสาร, MRT, BTS, Airport Rail link
7. ด้านการยกเว้นค่าเข้าชมสถานที่ของรัฐ เช่น พิพิธภัณฑ์ อุทยานแห่งชาติ สวนพฤกษศาสตร์ สวนสัตว์ โครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ

กรมกิจการผู้สูงอายุ

สิทธิเกี่ยวกับผู้สูงอายุ

8. ด้านการช่วยเหลือผู้สูงอายุ ซึ่งได้รับอันตรายจากการถูกทารุณกรรม หรือถูกแสวงหาประโยชน์โดยมิชอบด้วยกฎหมายหรือถูกทอดทิ้งหาประโยชน์ โดย กระทรวง พ.ม. รักษาพยาบาล ดำเนินคดี จัดหาที่พักที่ปลอดภัย ฟื้นฟูสภาพร่างกายจิตใจ

9. การให้คำแนะนำ ปรึกษา ดำเนินการอื่นที่เกี่ยวข้องในทางคดี และในทางการแก้ไขปัญหาครอบครัว ให้ความช่วยเหลือทางกฎหมาย ให้คำปรึกษาแนะนำช่วยเหลือ ค่าทนาย ค่าธรรมเนียมขึ้นศาล ค่าปล่อยตัวชั่วคราว โดยกรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ กระทรวงยุติธรรม

สิทธิเกี่ยวกับผู้สูงอายุ

10. ด้านการช่วยเหลือด้านที่พักอาศัย อาหารและเครื่องนุ่งห่มให้ตามความจำเป็นอย่างทั่วถึง และปรับสภาพที่อยู่อาศัย ผู้สูงอายุที่ยากจน กรมกิจการผู้สูงอายุ ส.น.ง.พัฒนาความมั่นคงและสังคมของมนุษย์ พ.ม.จ. เหมาจ่าย 22,500-40,000 บาท

สิทธิในการจัดที่พักอาศัย อาหาร และเครื่องนุ่งห่มตามความจำเป็น

- ผู้สูงอายุที่มีอายุ 60 ปีขึ้นไป ที่มีสัญชาติไทย ที่ประสบความเดือดร้อนเรื่องอาหาร และ/ หรือเครื่องนุ่มห่ม สามารถขอรับความช่วยเหลือจากหน่วยงานของกระทรวงพัฒนาสังคม และความมั่นคงของมนุษย์ได้ โดย

1. ได้รับเงินช่วยเหลือไม่เกินวงเงินครั้งละ 3000 บาท
2. ให้การช่วยเหลือได้ไม่เกิน 3 ครั้ง ต่อคน ต่อปี (โดยถือตามปีงบประมาณ)

- ผู้สูงอายุที่จะขอใช้สิทธิ สามารถติดต่อ พมจ. ของแต่ละจังหวัด ได้
- กรณีที่ประสบความเดือดร้อนในเรื่องที่อยู่อาศัย จะได้รับการช่วยเหลือด้านที่อยู่อาศัย ซึ่ง อาจเป็นกรณีชั่วคราวหรือตลอดไป ก็ได้โดยสามารถติดต่อได้ที่ศูนย์พัฒนาสวัสดิการผู้สูงอายุของแต่ละจังหวัด

สิทธิเกี่ยวกับผู้สูงอายุ

11. ด้านการช่วยเหลือเงินเบี้ยยังชีพ

สิทธิในการได้รับเบี้ยยังชีพของผู้สูงอายุ - ตามพระราชบัญญัติผู้สุงอายุ พ.ศ. 2546 (แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. 2553 และพ.ศ. 2560) กล่าวถึง การได้รับเบี้ยยังชีพของผู้สูงอายุว่า ผู้สูงอายุที่มีอายุ 60 ปีขึ้นไป ที่มีสัญชาติไทย มีสิทธิได้รับเบี้ยยังชีพ โดย

1. ลงทะเบียนและยื่นคำขอรับเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ ต่อองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หรือสำนักงานเขต (กรณีกรุงเทพฯ)
2. ต้องมีภูมิลำเนาตามทะเบียนบ้านอยู่ในพื้นที่ดังกล่าว
3. ไม่ได้เป็นผู้มีได้รับสิทธิประโยชน์อื่นใดจากหน่วยงานของรัฐ

- การจ่ายเงินจะเป็นการนำเงินเข้าบัญชีของผู้สูงอายุ โดยมีอัตราที่ได้รับตั้งแต่ 600-1000 บาทต่อเดือน ขึ้นอยู่กับอายุของผู้สูงอายุ ขึ้นเป็นขั้นบันได
- กรณีมีเหตุจำเป็นผู้สูงอายุสามารถมอบฉันทะเป็นหนังสือให้ญาติไปยื่นคำร้องแทนได้

สิทธิเกี่ยวกับผู้สูงอายุ

12. การสงเคราะห์ในการจัดการศพตามประเพณี

สิทธิในการสงเคราะห์ในการจัดการศพตามประเพณี - เมื่อผู้สูงอายุที่มีอายุ 60 ปีขึ้นไป ที่มีสัญชาติไทย ได้เสียชีวิตลง ญาติของผู้สูงอายุสามารถ ขอรับการช่วยเหลือเงินในการจัดการศพได้ โดย

1. จะได้รับเงินช่วยเหลือจดัการศพรายละ 3000 บาท

2. โดยสามารถยื่นคำร้องขอภายใน 6 เดือน นับตั้งแตวันที่ออกใบมรณบัตร

- ญาติของผู้สงูอายุที่จะขอใช้สิทธิ ต้องเป็นผู้รับผิดชอบในการจัดการศพ ซึ่งควรจะเป็นญาติ สายตรง ได้แก่ สามี ภริยา บุตร หรือพี่น้องของผู้สูงอายุ (ในกรณีที่ไม่มีญาติ ผู้นำชุมชน หรือผู้ดูแลผู้สูงอายุ สามารถดำเนินการยื่นคำร้องได้)

- ญาติผู้สูงอายุที่จะขอใช้สิทธิ ต้องแสดงหลักฐานเป็นบัตรประจำตัวประชาชน ใบมรณบัตร ของผู้สูงอายุ (รวมถึงหนังสือจากสถานที่จัดการศพ เช่น วัด และสมุดบัญชีเงินฝากของผู้ยื่น) โดยสามารถยื่นได้ที่สำนักงานเขต ที่ว่าการอำเภอ อ.บ.ต. เทศบาล และพมจ. ของจังหวัด

สิทธิเกี่ยวกับผู้สูงอายุ

13. การจัดบริการสถานที่ท่องเที่ยว การจัดกิจกรรมกีฬาและนันทนาการตามที่คณะกรรมการผู้สูงอายุแห่งชาติประกาศกำหนด

14. การจัดบริการเพื่ออำนวยความสะดวกในการเที่ยวด้านพิพิธภัณฑ์ โบราณสถาน หอจดหมายเหตุแห่งชาติ มีลิฟท์ ราวบันไดทางลาด จอดรถ จ.น.ท. อำนวยความสะดวก และการจัดกิจกรรมด้านศาสนา ศิลปะ และวัฒนธรรมตามที่คณะกรรมการผู้สูงอายุแห่งชาติประกาศกำหนด

15. ด้านการลดหย่อนภาษีเงินได้ บุตรขอลดหย่อนภาษีเลี้ยงดูบิดามารดา คนละ 30,000 บาท/ปี และการลดหย่อนภาษีให้แก่ผู้บริจาคทรัพย์สิน เงินให้แก่กองทุนผู้สูงอายุ

16. ด้านกองทุนผู้สูงอายุ กู้ยืมเงินทุนเพื่อประกอบอาชีพปลอดดอกเบี้ย วงเงิน 30,000 บาท/คน หรือ 100,000 บาท/กลุ่ม ไม่น้อยกว่า 5 คน ต้องมีผู้ค้ำประกัน ผ่อนชำระรายเดือน ภายใน 3 ปี

เมื่อถึงวัย 60 ปี คุณจะได้สิทธิสวัสดิการอะไร?

1 เบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ

ผู้สูงอายุได้รับเบี้ยยังชีพเป็นรายเดือนแบบขั้นบันได

อายุ 60 - 69 ปี	600 บาท/เดือน
อายุ 70 - 79 ปี	700 บาท/เดือน
อายุ 80 - 89 ปี	800 บาท/เดือน
อายุ 90 ปีขึ้นไป	1,000 บาท/เดือน

2 ลดราคาค่าโดยสารแก่ผู้สูงอายุ

- รถโดยสารประจำทาง ลดค่าโดยสาร 50% โดยแสดงบัตรประชาชนทุกครั้งที่ใช้บริการ
- รถไฟใต้ดิน MRT ลด 50% ของค่าโดยสารปกติในทุกเส้นทาง
- รถไฟ จะได้รับส่วนลด 50% ของราคาค่าโดยสาร ระหว่างวันที่ 1 มิถุนายน – 30 กันยายน ของทุกปี
- รถไฟฟ้าแอร์พอร์ตเรลลิงก์ ซื้อบัตร Senior Citizen Smart Pass จะได้รับส่วนลดค่าโดยสาร 50%
- เรือ ลดค่าโดยสาร 50% โดยแสดงบัตรประชาชนทุกครั้งที่ใช้บริการ
- เครื่องบิน บางออกแอร์เวย์ส ผู้สูงอายุจะได้รับส่วนลด 10% จากราคาบัตรโดยสารราคาปกติ สำหรับทุกเส้นทางบินทั้งภายในและระหว่างประเทศ
- รถไฟฟ้า BTS ซื้อบัตรแรบบิทสำหรับผู้สูงอายุ จะได้รับส่วนลดราคาค่าโดยสาร 50%
- รถทัวร์ (บขส.) จะได้รับส่วนลด 50% ของราคาค่าโดยสาร

3 ลดหย่อนภาษี

ลดหย่อนภาษีให้กับบุตรที่เลี้ยงดูบิดามารดา จำนวน 30,000 บาท/ผู้สูงอายุ 1 คน

4 ปรับสภาพที่อยู่อาศัย

ซ่อมแซมบ้าน ปรับสภาพแวดล้อมและสิ่งอำนวยความสะดวกของผู้สูงอายุให้เหมาะสมและปลอดภัย ในอัตราเหมาจ่าย 22,500 หรือ 40,000 บาท

5 กู้ยืมเงินทุนประกอบอาชีพ

- รายบุคคล คนละไม่เกิน 30,000 บาท
- รายกลุ่ม กลุ่มละไม่เกิน 5 คน ได้กลุ่มละไม่เกิน 100,000 บาท

ผ่อนชำระโดยไม่เสียดอกเบี้ย ภายใน 3 ปี

6 สิ่งอำนวยความสะดวก

- จัดให้มีลิฟท์ ราวบันได ทางลาด ที่จอดรถ ห้องน้ำ ในพิพิธภัณฑ์โบราณสถาน หอจดหมายเหตุแห่งชาติ
- จัดสิ่งอำนวยความสะดวกในอาคาร สถานที่ ยานพาหนะให้เหมาะสมกับผู้สูงอายุ เช่น ทางลาดราวจับ และบริการ wheel chair เป็นต้น

7 สิทธิทางอาชีพ

ให้คำปรึกษา แนะนำ และรับสมัครงานสำหรับผู้สูงอายุ รวมทั้งจัดอบรมฝึกอาชีพให้กับผู้สูงอายุ

8 สิทธิทางการศึกษา

ส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยแก่ผู้สูงอายุ รวมทั้งมีการเผยแพร่กิจกรรมทางศาสนา

9 สิทธิทางการแพทย์

- จัดบริการและดูแลสุขภาพผู้สูงอายุ เช่น จัดช่องทางพิเศษ จัดเจ้าหน้าที่ให้ความช่วยเหลือและอำนวยความสะดวก บำบัดฟื้นฟู และการดูแลระยะท้าย เป็นต้น
- จัดการดูแลระยะยาวสำหรับผู้สูงอายุที่มีภาวะพึ่งพิง

10 การช่วยเหลือทางกฎหมาย

บริการให้คำปรึกษา แนะนำ ช่วยเหลือและดำเนินการที่เกี่ยวข้องในทางคดี และปัญหาครอบครัวของผู้สูงอายุ

11 ยกเว้นค่าเข้าชมสถานที่ของรัฐ

เข้าชม ฟรี ในสถานที่ของรัฐ เช่น พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติ อุทยานแห่งชาติ สวนพฤกษศาสตร์ สวนสัตว์ เป็นต้น

12 การมีส่วนร่วมกิจกรรมในสังคม

- จัดกิจกรรมทางสังคม เช่น ชมรมผู้สูงอายุ การถ่ายทอดภูมิปัญญาผู้สูงอายุ เป็นต้น
- จัดกิจกรรมท่องเที่ยว กีฬา นันทนาการ เช่น ไม่คิดอัตราค่าบริการสถานกีฬา ในส่วนสนามฟุตบอล สวนสุขภาพ และศูนย์ฝึกกีฬาในร่ม ให้ผู้สูงอายุได้รวมกลุ่มทำกิจกรรม เช่น รำกระบอง ชี่กง โยคะ เดินวิ่ง ฟิตเนส ให้ผู้สูงอายุได้ลดราคาค่าสมัครสมาชิก 50% และกิจกรรม "เก๊ายกก๊วน ชวนเที่ยว"

13 การสงเคราะห์ช่วยเหลือ

- ช่วยเหลือผู้สูงอายุที่ได้รับอันตราย กรณีถูกทารุณกรรม หรือถูกแสวงหาผลประโยชน์ หรือถูกทอดทิ้ง เช่น จัดหาที่พักอาศัยที่ปลอดภัย ให้คำปรึกษา และฟื้นฟูสภาพร่างกาย จิตใจ เป็นต้น
- ช่วยเหลือผู้สูงอายุที่ประสบปัญหาด้านที่พักอาศัย อาหาร และเครื่องนุ่งห่ม ไม่เกินวงเงินครั้งละ 3,000 บาท ไม่เกิน 3 ครั้ง/คน/ปี
- เงินสงเคราะห์ค่าจัดการศพแก่ผู้สูงอายุที่เสียชีวิต รายละ 3,000 บาท โดยผู้สูงอายุต้องมีคุณสมบัติตามบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ
- ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุ สำหรับผู้สูงอายุที่ฐานะยากจน/ขาดผู้อุปการะ หรือผู้ให้ความช่วยเหลือดูแล/ไม่มีที่อยู่อาศัย มีความประสงค์เข้าใช้บริการในศูนย์ฯ

กองส่งเสริมสวัสดิการและคุ้มครองสิทธิผู้สูงอายุ กรมกิจการผู้สูงอายุ ณ วันที่ 9 มิถุนายน 2564

ความรู้เรื่องกฎหมายและสิทธิประโยชน์ต่างๆ เพื่อสร้างความตระหนักแก่บุคลากรทางการแพทย์ ให้สามารถนำความรู้มาใช้ในการวางแผนดูแลผู้ที่มีภาวะสมองเสื่อม และช่วยพิทักษ์สิทธิให้แก่ผู้ที่มีภาวะสมองเสื่อมและผู้ดูแลได้อย่างถูกต้องเหมาะสม

Thank you